

**GOUVERNEMENTS DE COMMUNAUTE ET DE REGION
GEMEENSCHAPS- EN GEWESTREGERINGEN
GEMEINSCHAFTS- UND REGIONALREGIERUNGEN**

VLAAMSE GEMEENSCHAP — COMMUNAUTE FLAMANDE

VLAAMSE OVERHEID

[C – 2017/40641]

**14 JULI 2017. — Besluit van de Vlaamse Regering houdende vaststelling van de criteria
voor geïntegreerd natuurbeheer**

DE VLAAMSE REGERING,

Gelet op het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu, artikel 16*septies*, zevende lid, ingevoegd bij het decreet van 9 mei 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de criteria voor duurzaam bosbeheer voor bossen gelegen in het Vlaamse Gewest;

Gelet op het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, gegeven op 14 april 2016;

Gelet op het advies van de Minaraad, gegeven op 15 september 2016;

Gelet op het advies van de SALV, gegeven op 16 september 2016;

Gelet op advies 61.545/1 van de Raad van State, gegeven op 4 juli 2017, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Op voorstel van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw;

Na beraadslaging,

Besluit :

Artikel 1. In dit besluit wordt verstaan onder de term 'decreet van 21 oktober 1997': het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Art. 2. Een natuurbeheerplan voor terreinen van type één moet voldoen aan de volgende criteria :

- 1° de instandhouding van de aanwezige natuurkwaliteit en het natuurlijk milieu;
- 2° de naleving van de zorgplicht, vermeld in artikel 14, § 1, van het decreet van 21 oktober 1997.

Art. 3. § 1. De criteria waaraan het beheer, vermeld in een natuurbeheerplan voor terreinen van type twee, type drie en type vier, moet voldoen zijn opgenomen in de bijlage die bij dit besluit is gevoegd. Deze criteria worden criteria voor geïntegreerd natuurbeheer genoemd.

Met behoud van de toepassing van artikel 16*novies*, § 1, eerste tot vierde lid, van het decreet van 21 oktober 1997, worden de criteria voor geïntegreerd natuurbeheer op een redelijke en technisch verantwoorde wijze nageleefd, zonder dat op elk ogenblik en op elke plaats van het terrein aan elk van de criteria voldaan moet zijn.

§ 2. De criteria voor geïntegreerd natuurbeheer worden gegroepeerd in thema's die gebaseerd zijn op de volgende principes:

- 1° het bereiken van een verhoogde of de hoogste natuurkwaliteit;
- 2° het rekening houden met de sociale rol van een terrein;
- 3° het op duurzame wijze omgaan met de levering van verschillende goederen en diensten.

§ 3. De criteria, vermeld in paragraaf 2, kunnen worden verfijnd door indicatoren. De indicatoren zijn meetbare en controleerbare parameters.

De indicatoren zijn bindend bij het beheer van terreinen van type twee, type drie en type vier, tenzij een afwijking ervan wordt gemotiveerd in het natuurbeheerplan. De afwijking mag de realisatie van de beheerdoelstellingen, vermeld in artikel 3, eerste lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017, betreffende de natuurbeheerplannen en de natuurreservaten en de erkenning van natuurreservaten, van het betreffende natuurbeheerplan niet belemmeren. De motivatie voor de afwijking wordt opgemaakt op basis van een evaluatie van de toepasbaarheid of relevantie van de indicator of indicatoren in het terrein in kwestie.

Art. 4. De criteria voor geïntegreerd natuurbeheer vormen een leidraad bij de opmaak van een natuurbeheerplan en bij het daaruit volgende beheer van het betreffende terrein.

Art. 5. Het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 2003 tot vaststelling van de criteria voor duurzaam bosbeheer voor bossen gelegen in het Vlaamse Gewest wordt opgeheven.

Art. 6. De Vlaamse minister, bevoegd voor de landinrichting en het natuurbehoud, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 14 juli 2017.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
G. BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
J. SCHAUVLIEGE

Bijlage. De criteria voor geïntegreerd natuurbeheer, vermeld in artikel 3, § 1, eerste lid

Thema 1. Criteria met betrekking tot de ecologische functie

Het principe voor dit thema gaat er van uit dat een beheerder van een terrein waarop het goedgekeurd natuurbeheerplan van toepassing is, invulling geeft aan het bereiken van een verhoogde natuurkwaliteit of de hoogste natuurkwaliteit, afhankelijk van de keuze voor een terrein van type twee, type drie of type vier. Dat komt tot uiting via de volgende criteria:

1° criterium 1.1: horizontale maatregelen met betrekking tot de kwaliteit van het natuurlijk milieu. Met horizontale maatregelen worden de maatregelen bedoeld die op heel het terrein van toepassing zijn. De beheerder zorgt dat de kwaliteit van het natuurlijk milieu in overeenstemming is met de aanwezige natuurwaarden, de beheerdoelstellingen van de ecologische functie die in het beheerplan bepaald zijn, en de vooropgestelde natuurstreefbeelden. Dit wordt verrijnd door de volgende indicatoren:

a) indicator 1.1.1: de beheerder zorgt, binnen de mogelijkheden van het beheerplan, voor een natuurlijke waterhuishouding. Hij zal de bestaande vrije loop van stromende waters binnen het terrein niet beïnvloeden en hij zal waterrijke gebieden als vermeld in het decreet van 21 oktober 1997, en overstromingsgebieden niet ontwateren. Buiten die gebieden en voor de totaliteit van het terrein wordt voor bestaande drainagesystemen die voor een sterke ontwatering zorgen, een meer natuurlijke, voor de natuurwaarden gunstige waterhuishouding nagestreefd binnen een economisch en ecologisch verantwoorde termijn. Bestaande drainagesystemen mogen niet verder uitgediept worden. Nieuwe drainage- of andere ontwaterings- en afwateringsvoorzieningen zijn nergens in het terrein toegestaan. De beheerder zorgt dat de waterhuishouding in overeenstemming is met de beheerdoelstellingen van de ecologische functie die bepaald zijn in het beheerplan, en de vooropgestelde natuurstreefbeelden. Hierbij wordt rekening gehouden met bestaande rechten zoals visrechten, peil- en waterrechten.

Binnen een afgebakend overstromingsgebied zoals bedoeld in het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, wordt de waterhuishouding, rekening houdend met de doelstelling van artikel 5 van het decreet integraal waterbeleid, afgestemd op de waterbergende functie van het overstromingsgebied.

b) indicator 1.1.2: natuurvreemde stoffen en producten die de bodemkwaliteit of de natuurwaarden kunnen schaden, worden zo veel mogelijk uit het terrein geweerd. Olieverversingen van machines zijn in het terrein niet toegestaan. Bij het aanwenden van motorzagen wordt biologisch afbreekbare kettingolie gebruikt. Het gebruik van pesticiden is niet toegestaan. Het gebruik van biologische bestrijdingsmiddelen is toegestaan bij zorgvuldige toepassing en controle, zonder af te wijken van geldende regelgeving of van internationaal erkende wetenschappelijke voorschriften;

c) indicator 1.1.3: de beheerder beperkt bodembewerking in het terrein tot een minimum of tot die maatregelen die nodig zijn voor de realisatie van de beheerdoelstellingen van de ecologische functie;

d) indicator 1.1.4: aanrijking met nutriënten is niet toegestaan wegens het risico van eutrofiëring, grondwatervervuiling en wijzigingen in de kruidlaag, behalve in het geval van indirecte bemesting via extensieve begrazing, tenzij dat op gemotiveerde wijze in het beheerplan is geregeld;

e) indicator 1.1.5: de beheerder zorgt standaard voor de afvoer van de beheerresten van de uitgevoerde beheerwerken, in het bijzonder in de open gedeelten van het terrein. In bossen en mozaïeklandschappen wordt het laten liggen van dood hout wel gestimuleerd op plaatsen waar dat principe niet conflicteert met de aanwezigheid van botanische waarden;

f) indicator 1.1.6: bij exploitatie en beheerwerken wordt schade aan de standplaats, de bodem, de vegetatie en begroeiing, het overblijvend bestand (inclusief verjonging) en verstoring van wilde diersoorten tot een minimum beperkt. De beheerder hanteert werkbare procedures waarbij in eerste instantie principieel de schade voorkomen wordt of, als schade onvermijdelijk is, die beperkt blijft of als dat niet mogelijk is, hersteld wordt.

2° criterium 1.2: horizontale maatregelen met betrekking tot de biologische diversiteit: De beheerder neemt maatregelen met het oog op biodiversiteit die op heel het terrein van toepassing zijn. Dit wordt verrijnd door de volgende indicatoren:

a) indicator 1.2.1: bepalen van de referentiesituatie. De beheerder legt met het oog op de toepassing van de zorgplicht en het standstillbeginsel de referentiesituatie bij de aanvang van het natuurbeheerplan vast: het terrein en zijn beheer zijn getoetst op de aanwezigheid van de wettelijk beschermde vegetaties, kleine landschapselementen en planten- en diersoorten, alsook andere bijzondere natuurwaarden, zoals beschreven in indicator 1.2.3. De relevante vegetaties, terreinkenmerken en beheermaatregelen, de leefgebieden van relevante soorten en de gepaste beheermaatregelen zijn degelijk beschreven in het natuurbeheerplan;

b) indicator 1.2.2: toepassen van de zorgplicht, het standstillbeginsel, de beschermingsbepalingen uit het decreet van 21 oktober 1997 betreffende vegetaties, KLE's en soorten. De beheerder past dat als volgt toe: het gevoerde beheer mag voor de totaliteit van het terrein niet leiden tot een achteruitgang van de biologische diversiteit en de natuurkwaliteit van het terrein. Op bestandsniveau geldt dat soortenrijke en bijzondere vegetaties niet vervangen mogen worden door soortenarmere vegetaties. In geval van procesbeheer wordt er voor gezorgd dat aan de voormelde principes op de schaal van de totaliteit van het terrein voldaan wordt. De aanwezige wettelijk beschermde vegetaties en kleine landschapselementen (zoals bronnen, poelen, hagen, houtkanten, knobomen, graften, holle wegen) krijgen een gepast herstel- of instandhoudingsbeheer. Het leefgebied van de aanwezige Europees te beschermen soorten, de soorten van regionaal belang en andere soorten beschermd op basis van het Soortenbesluit van 15 mei 2009, wordt in stand gehouden, hersteld of verbeterd. Specifiek voor bossen geldt dat bosbestanden met inheemse boomsoorten niet vervangen mogen worden door uitheemse soorten, en dat bosbestanden met inheemse loofboomsoorten niet door naaldbossoorten vervangen mogen worden. Heterogene bosbestanden worden niet omgevormd tot homogene bosbestanden;

c) indicator 1.2.3: de beheerder zorgt ook standaard voor een gepast beheer van de aanwezige bijzondere natuurwaarden, die bijdragen tot een hoge natuurkwaliteit en biologische diversiteit, als die niet al gedekt zijn door de toepassing van indicator 1.2.2. Concreet wordt onder meer rekening gehouden met sleutelsoorten of karakteristieke soorten van alle vegetaties die in aanmerking komen als natuurstreefbeeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017, betreffende de natuurbeheerplannen en de erkenning van natuurreservaten, oud-bosplanten, oude bomen met holten voor vogels, zoogdieren en ongewervelden, monumentale bomen, nestbomen van roofvogels, nesten van rode bosmier, zeldzame en bedreigde boom-, struik- en plantensoorten;

d) indicator 1.2.4: de beheerder behoudt de aanwezige natuurelementen, die bijdragen aan de structuurdiversiteit van het terrein en hij zorgt voor het behoud van soorten die aan deze natuurelementen gebonden zijn, als die maatregelen niet al gedekt zijn door de toepassing van indicator 1.2.2 of 1.2.3. Hieronder vallen onder meer de structuurrijke en ruimtelijke overgangen tussen vegetaties, zoals mantel- en zoomvegetaties, open plekken in het bos en kleine landschapselementen. Hij zorgt voor de ontwikkeling van dergelijke ruimtelijke overgangen als dat relevant is voor het behoud van populaties van soorten die van belang zijn voor het terrein. Bij de aanleg van houtkanten en hagen wordt met inheemse boomsoorten gewerkt. Voor bossen geldt de volgende norm: de beheerder zorgt voor een aandeel van minstens 5% aan gevarieerde randen en open plekken;

e) indicator 1.2.5: De beheerder streeft op het vlak van invasieve uitheemse soorten een proactief beleid na op het terrein. Als dergelijke uitheemse soorten zich vestigen en op termijn een bedreiging dreigen te vormen om de beheerdoelstellingen van de ecologische functie te behalen en om de natuurstreefbeelden te realiseren, worden tijdig de nodige maatregelen genomen om ze te verwijderen of te beperken, voor zover een redelijk resultaat kan gehaald worden, binnen de gebiedseigen ruimtelijke context. Mechanische bestrijding van invasieve uitheemse soorten geniet de voorkeur.

In het geval van gecoördineerde acties in functie van bestrijding van invasieve uitheemse soorten op een ruimer schaalniveau dan die van het terrein wordt de bestrijding en het rapporteren van de bestrijding daarop afgestemd. De beheerder geeft waarnemingen van soorten waarvoor een Europese meldingsplicht geldt door aan het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek;

Het aanplanten van invasieve uitheemse soorten is uitgesloten;

f) indicator 1.2.6: de beheerder besteedt bij de planning en de uitvoering van beheerwerken en exploitaties speciale aandacht aan de broedperiode van vroege of late broedvogels en aan de voortplantingsperiodes en levenscycli van andere bijzondere diersoorten. Daarvoor worden in de bestekken passende exploitatievoorwaarden vastgelegd;

g) indicator 1.2.7: de beheerder kiest een boomsoortensamenstelling die altijd standplaatsgeschikt is;

h) indicator 1.2.8: de beheerder kiest bij voorkeur voor kleinschalige beheeringrepen, zoals bij plagwerken en kappingen. Kaalslagen in het kader van bosverjonging zijn beperkt tot 1 hectare. Kaalslagen voor omvorming van niet-inheemse bestanden tot inheemse bestanden en bij het kappen van populieren zijn beperkt tot 3 hectare. Deze regel is niet van toepassing voor bosomvormingen die de realisatie van open natuurstreefbeeld tot doel hebben, zoals de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen;

i) indicator 1.2.9: de beheerder zorgt er bij de verjonging van zijn bos voor dat die in tijd en ruimte leidt tot een gevarieerde bosstructuur en -opbouw;

j) indicator 1.2.10: de bosbeheerder streeft bij zijn bosbedrijfsvoering naar evenwichtig en omzichtig bepaalde bedrijfstijden of eindkappen, wat een voldoende evenwicht inhoudt tussen de doelstellingen van de ecologische functie en van de economische functie;

k) indicator 1.2.11: de bosbeheerder beschikt, boven op de indicatoren met betrekking tot de realisatie van de natuurstreefbeelden (indicator 1.3.1 en 1.3.2), als onderdeel van zijn natuurbeheerplan, over een omvormingsplan voor de overige homogene aanplantingen van uitheemse boomsoorten.

Daarbij gelden de volgende normen:

1) als norm voor populier: er wordt een onderetage opgebouwd en behouden van verschillende inheemse houtige gewassen. Die mag als hakhout worden beheerd met populier als bovenstaanders;

2) als norm voor andere homogene uitheemse aanplantingen: de beheerder brengt structuurdiversiteit aan in de aanplantingen door de volgende twee types van maatregelen:

i. op de schaal van alle homogene uitheemse aanplantingen wordt gezorgd voor boomsoortdifferentiatie, door met verschillende boomsoorten te werken;

ii. in 30% van de andere homogene aanplantingen, wordt op bestandsniveau gezorgd voor menging en voor aangepaste beheervormen die de structuurdiversiteit verder verhogen, zoals het hanteren van ruimere plantverbanden;

l) indicator 1.2.12: de beheerder kiest op zinvolle wijze bij het beheer van het bos waar mogelijk voor natuurlijke verjonging, zowel kwalitatief als kwantitatief: standplaatsgeschikt en kwalitatief goed en aangepast uitgangsmateriaal. Voor bebossingen en herbebossingen komt kunstmatige aanplanting in aanmerking;

m) indicator 1.2.13: de beheerder zorgt ervoor dat op 5% van de oppervlakte van een bos maatregelen genomen worden om oude bomen die niet meer gekapt worden, kansen te bieden, zodat ze een natuurlijke leeftijd kunnen bereiken. De beheerder kan dat onder meer doen door op 5% van de oppervlakte verouderingseilanden aan te leggen waar de bomen niet meer gekapt worden, of waar geen eindkappen meer plaatsvinden, of hij kan ervoor kiezen om dat meer verspreid te doen over heel het bos aan de hand van individuele bomen;

n) indicator 1.2.14: de beheerder zorgt ervoor dat de aanwezige hoeveelheid dood hout minstens behouden blijft en streeft naar het behoud van de voornaamste natuurwaarden uit het terrein op het vlak van dood hout. Daarbovenop neemt hij specifieke beheermaatregelen om de toename te bevorderen als de hoeveelheid dood hout onvoldoende blijkt om een gunstige staat van instandhouding te bereiken. In het natuurbeheerplan zijn daarvoor concrete beheerrechtlijken opgenomen, die gericht zijn op het behoud en het verkrijgen van meer dood hout in het bos, afhankelijk van de natuurlijke bestandsontwikkeling;

3° criterium 1.3. natuurstreefbeelden: de beheerder zorgt voor de realisatie van natuurstreefbeelden, als vermeld in het decreet van 21 oktober 1997, en nader bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017, betreffende de natuurbeheerplannen en de natuurreservaten en de erkenning van natuurreservaten. Dat wordt verijnd door de volgende indicatoren:

a) indicator 1.3.1: de beheerder neemt de nodige beheermaatregelen om de vooropgestelde natuurstreefbeelden te realiseren en om de wenselijke kwaliteitsnormen te behalen binnen de termijn, bepaald in het natuurbeheerplan. De beheerder neemt de nodige beheermaatregelen al naargelang van de karakteristieke soorten van het natuurstreefbeeld, de structuurkenmerken van het natuurstreefbeeld, alsook de kwaliteit van het natuurlijk milieu. Die parameters worden in het beheerplan specifiek ingevuld al naargelang van het natuurstreefbeeld. Wat de kwaliteit van het natuurlijk milieu betreft, neemt de beheerder de gepaste maatregelen, binnen de mogelijkheden van het terrein. Als het natuurstreefbeeld een Europees te beschermen habitat of het leefgebied van een Europees te beschermen soort omvat, neemt de beheerder de nodige maatregelen om een goede staat van instandhouding te bereiken. In het natuurbeheerplan worden de specifieke parameters gespecificeerd die nodig zijn om dat te bereiken;

b) indicator 1.3.2: de beheerder neemt de nodige beheermaatregelen om het vooropgestelde natuurstreefbeeld optimaal af te stemmen op de goedgekeurde instandhoudingsdoelstellingen, de goedgekeurde managementplannen Natura 2000, op andere goedgekeurde managementplannen, op goedgekeurde soortbeschermingsprogramma's en in voorkomend geval op de natuurrichtplannen. Dat geldt zowel voor de maatregelen voor de sleutelsoorten, inclusief de habitattypische soorten, voor de structuurkenmerken als voor de kwaliteit van het natuurlijk milieu. Wat de kwaliteit van het natuurlijk milieu betreft, neemt de beheerder de gepaste maatregelen binnen de mogelijkheden van het terrein. Bij de keuzes met betrekking tot het natuurstreefbeeld stelt de beheerder geen doelen voorop die als gevolg hebben dat buiten het betreffende terrein de doelstellingen voor de instandhoudingsdoelstellingen niet meer behaald kunnen worden. Een voorbeeld hiervan: de beheerder stelt geen habitats of andere vegetaties tot doel die conflicteren met het buiten zijn terrein tot doel gestelde leefgebied en actueel leefgebied van een Europees te beschermen soort.

Thema 2. Criteria met betrekking tot de sociale functie

Het principe voor dit thema gaat er van uit dat een beheerder van een terrein bij het beheer en het gebruik ervan rekening houdt met de sociale rol die het terrein vervult. Dat komt tot uiting via de volgende criteria:

1° criterium 2.1: de beheerder heeft aandacht voor het recreatief medegebruik en garandeert de minimale toegankelijkheid, als vermeld in artikel 12^{septies}, § 2, vijfde lid, van het decreet van 21 oktober 1997. De beheerder streeft zo veel als mogelijk naar een toegankelijkheid van het terrein op de openbare en private wegen die verder gaat dan de wettelijk bepaalde minimale toegankelijkheid, erkent de betrokkenheid van alle relevante doelgroepen en personen en neemt hun standpunten in overweging, conform de procedure, vermeld in artikel 6, eerste tot en met vierde lid, van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 betreffende de natuurbeheerplannen en de natuurreservaten en de erkenning van natuurreservaten. Dat wordt verijnd door de volgende indicatoren:

a) indicator 2.1.1: de beheerder besteedt de nodige aandacht aan allerlei mogelijke vormen van samenwerkingsverbanden;

b) indicator 2.1.2: de beheerder moet aandacht hebben voor het recreatief medegebruik en moet de toegankelijkheid voor het publiek stimuleren. Het natuurterrein moet toegankelijk gesteld worden voor het publiek op een manier die de ecologische functievervulling niet in het gedrang brengt en die verstoring, zowel in de tijd als in de ruimte, beperkt en zo nodig uitsluit. De toegankelijkheid mag hierbij niet leiden tot een conflicterend gebruik tussen de verschillende recreatieve gebruikers;

2° criterium 2.2: terreinen of delen ervan met een belangrijke rol voor de algemene landschapszorg of het onroerend erfgoed, waardevolle traditionele beheervormen of belangrijke wetenschappelijke of educatieve betekenis worden beheerd overeenkomstig hun erfgoedwaarden. Het gaat hier om gebieden waarvan de erfgoedwaarde aangetoond kan worden, zoals oud hakhout, oud middelhoudbos, oude graslanden met microreliëf, historische vloeiveiden, historische gebouwen, archeologische zones en holle wegen. Dat wordt verijnd door de volgende indicatoren:

a) indicator 2.2.1: de beheerdoelstellingen en -maatregelen voor deze terreinen of delen ervan zijn uitdrukkelijk afgestemd op de erfgoedwaarden;

b) indicator 2.2.2: de beheerder neemt bij de planning en de uitvoering van beheermaatregelen zo veel mogelijk zorg in acht voor de erfgoedelementen.

Thema 3. Criteria met betrekking tot de economische functie

Het principe voor dit thema gaat er van uit dat een beheerder van een terrein zorgt voor het behoud van de ruime maatschappelijke rol die een terrein vervult vanuit het concept ecosysteemdiensten. Hij gaat via zijn natuurbeheerplan en het gevoerde beheer op een duurzame wijze om met de levering van verschillende goederen en diensten om de ecologische en de economische levensvatbaarheid van het terrein en een breed scala aan maatschappelijke functies te waarborgen.

Dat komt tot uiting via de volgende criteria:

1° criterium 3.1: de beheerder behandelt zijn terrein als een hernieuwbare hulpbron, waarbij hij streeft naar een veelzijdige functievervulling en een duurzame levering van goederen en diensten. Dat wordt verijnd door de volgende indicatoren:

a) indicator 3.1.1: goederen en diensten worden zo geleverd dat het ecosysteem, de biologische diversiteit en de natuurkwaliteit minstens behouden blijven en indien mogelijk vooruitgaan. In geen geval mag de draagkracht van het ecosysteem overschreden worden aangezien dat de toekomstige levering van goederen en diensten kan compromitteren. De beheerder bakent waar nodig zones af waarbinnen de levering van bepaalde goederen of diensten uitgesloten of beperkt wordt vanwege de niet-comptabiliteit met specifieke natuurdoelen. Voor die zones hoeven geen doelen voor de levering van de goederen en diensten geformuleerd te worden, zoals de productiedoelen, vermeld in criterium 3.2. In specifieke gevallen kan de afbakening van die zones over een ruime tot de volledige oppervlakte van het terrein

handelen. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer gekozen wordt voor onbeheerde climaxvegetaties als natuurstreefbeeld, zoals bij boshabitat waarop een nulbeheer toegepast wordt, of zoals bij een open vegetatietype, zoals blauwgrasland, waarvan het beheer in functie van de realisatie van een lokaal goede staat van instandhouding niet compatibel is met productiedoelen;

b) indicator 3.1.2: binnen het kader opgelegd door indicator 3.1.1 streeft de beheerder naar een duurzame voortbrenging van goederen en diensten op de lange termijn. Deze goederen en diensten kunnen ruim geïnterpreteerd worden, met inachtnaam van zowel de rechtstreeks vermarktbaar goederen en diensten, zoals hout, hooi of biomassa en jacht, als de niet rechtstreeks vermarktbaar diensten, zoals regulerende diensten als waterberging, waterkwaliteitszorg, bestuiving, klimaatregulatie en bodemvorming, die het terrein in de ruime zin aan de maatschappelijke omgeving levert;

c) indicator 3.1.3: de beheerder streeft binnen het ecologisch kader dat bepaald wordt door de natuurstreefbeelden en om te voldoen aan de criteria met betrekking tot de ecologische functie, naar een optimale afstemming op de levering van diverse goederen en diensten. Daarbij is afhankelijk van de lokale context rekening gehouden met de directe en indirecte gevolgen van de te nemen maatregelen op het ecosysteem, van de maatschappelijke vraag naar goederen en diensten, van de behoeften van de eigenaar of van de duurzaamheidsaspecten die verbonden zijn aan de lokale productie van hernieuwbare grondstoffen. Die afweging komt tot uiting in het natuurbeheerplan bij de formulering van de beheerdoelstellingen. De detaillering van de onderbouwing staat in verhouding tot de grootte van het terrein;

2° criterium 3.2: de beheerder formuleert productiedoelen met betrekking tot rechtstreeks vermarktbaar goederen en diensten en houdt daarbij rekening met alle relevante economische, ecologische en sociale randvoorwaarden. Dat wordt verrijkt door de volgende indicatoren:

a) indicator 3.2.1: het natuurbeheerplan bevat een visie op het beheer voor en de levering van vermarktbaar goederen en diensten, geënt op de nagestreefde functievervulling van het terrein. Die visie omvat afhankelijk van de lokale context de vermarktbaar goederen en diensten die uit het terrein aangeboden worden, zoals rondhout van diverse kwaliteiten, houtige en grazige biomassa, niet-houtige producten uit bos, landbouwproducten, jacht- en visvangst en concessies. Wat betreft jacht en visvangst ziet de beheerder er op toe dat de jacht en visvangst in het terrein plaatsvinden op een duurzame wijze, zonder een bedreiging te vormen voor de beheerdoelstellingen van de ecologische functie;

b) indicator 3.2.2: specifiek voor bos behoudt de bosbeheerder de natuurlijke productiecapaciteit van de bosbodem door middel van een aangepast bosbeheer. Daarbij wordt ook rekening gehouden met externe factoren, zoals luchtvervuiling en klimaatverandering. Dat omvat bijvoorbeeld een standplaatsgeschikte boomsoortenkeuze, het nastreven van voldoende menging en structuur, inclusief een gevarieerde leeftijdsverdeling, het nastreven van soorten- en genetische diversiteit, een aangepaste bosbehandeling en -verjonging en een zorgvuldige exploitatie;

c) indicator 3.2.3: bij houtoogst in bossen wordt gestreefd naar de handhaving van een zeker voorraadpeil door gemiddeld niet meer te oogsten dan de aanwas. Daarvan kan afgeweken worden in functie van specifieke doelstellingen voor het behoud en de bevordering van biologische diversiteit en natuurkwaliteit of voor het behoud van de natuurlijke productiecapaciteit;

3° criterium 3.3: de beheerder gaat op een financieel duurzame en bewuste wijze om met het terrein en met de goederen en de diensten die het terrein levert. Dat wordt verrijkt door de volgende indicatoren:

a) indicator 3.3.1: bij het beheer en de levering van vermarktbaar goederen en diensten streeft de beheerder naar een gunstige verhouding tussen kosten en baten, bijvoorbeeld door optimalisatie van inkomsten uit vermarkting, of door beperking van beheerkosten om die inkomsten te genereren, zonder afbreuk te doen aan de gestelde beheerdoelstellingen. De mate van toegelaten verlies of nagestreefde rentabiliteit is compatibel met de nagestreefde functievervulling van het terrein;

b) indicator 3.3.2: bij beslissingen in het natuurbeheer is rekening gehouden met financiële randvoorwaarden en zijn de nodige investeringen afgewogen om de beoogde natuur- en milieukwaliteit en, als dat van toepassing is, de productiviteit van het terrein op lange termijn te waarborgen. De beheerder zorgt, binnen de bestaande natuurbeleidskaders, dat de intensiteit van de inspanningen in verhouding staat tot de realisatie van een ecologische en economische meerwaarde. De afwegingen komen tot uiting in het natuurbeheerplan bij de beschrijving van maatregelen, middelen en randvoorwaarden;

c) indicator 3.3.3: de beheerder zoekt naar samenwerkingsverbanden waaruit schaalvoordelen kunnen ontstaan. Gezien om gevoegd te worden bij het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juli 2017 houdende vaststelling van de criteria voor geïntegreerd natuurbeheer.

Brussel, 14 juli 2017.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
G. BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw,
J. SCHAUVLIEGE